

Carlo Magnani

Carlo Magnani (1950) és arquitecte, rector de l'Institut Universitari d'Arquitectura de Venècia i professor extraordinari de Composició arquitectònica. Ha estat convidat a la Universitat de Girona, dins el cicle de conferències de l'EPS, per parlar del MOSE. Darrere de l'acrònim es presenta un pla complex per salvaguardar la llacuna de Venècia i evitar les inundacions que els temporals del sud provoquen a la ciutat. Com totes les grans obres públiques, el Modulo Sperimentale Elettromeccanico té defensors i detractors. Magnani ha vingut a explicar què pot fer l'arquitectura per millorar una obra pensada des de l'enginyeria.

Carlo Magnani.

Heu vist "coses italianes" a Girona?

Sí, i tant. Els espais, el joc entre el que és gran i el que és petit, la idea d'estratificació. Aquell adaptar-se de la ciutat a les condicions orogràfiques, entre la muntanya i el riu, un factor que es troba moltes vegades repetit a Itàlia. He trobat també un equilibri molt interessant en les dimensions de la ciutat, que s'assembla molt a la de les ciutats italianes, que, amb l'excepció de Roma i Milà, són ciutats petites amb una qualitat de vida excepcional.

Coneixíeu la connexió entre la rehabilitació del Barri Vell i la Universitat?

A Itàlia hi ha pocs campus fora de les ciutats i quasi sempre la Universitat constitueix un dels actors immobiliaris clau en la recuperació de grans edificis antics. De la mateixa manera, resulta un factor determinant a l'hora de retenir la població jove als centres urbans. La universitat ha tingut, doncs, una doble faceta: la de salvaguardar el patrimoni i la de salvar també la vida.

Venècia s'enfonsa, Pisa cau. Itàlia s'ofega sota el pes del patrimoni?

No, gens! Itàlia té un patrimoni de béns antics desmesurat, enorme.

"La universitat en un barri vell té una doble responsabilitat: la de salvaguardar el patrimoni i la salvar també la vida."

////////////////////////////////////

"El que tenim avui a Venècia és una successió d'intervencions d'obra pública, per la qual cosa la realitat visible no deixa de ser una forma artificial de naturalitat. Per tant, la intervenció només pot esperar retornar l'aspecte natural de l'artificialitat."

Les "barene" de la llacuna de Venècia.

És difícil mantenir tot el que es veu i el que està sota terra. Malgrat tot, els centres històrics italians són els més ben conservats del món. El problema està en la relació entre les parts antigues —que són les que sempre recordem— i les modernes, que són radicalment una altra cosa. Existeix una mena de nostàlgia per la inabastable qualitat de la ciutat antiga, al mateix temps que es dóna una moderada consternació per la mala qualitat de la moderna.

Parleu de la difícil convivència entre el que és antic i el que és modern. Té lloc un pont com el de Calatrava a la ciutat de Venècia?

Més enllà de la polèmica entre el que és antic i el que és nou, el punt feble del pont de Calatrava —que l'anomenen de Sant'Andrea de la Zirada, i si li han posat un nom és perquè els venecians ja se l'estan apropiant— és que l'Administració no diu res de què vol fer més enllà, a la Piazza di Roma. És el problema de què fer amb el trànsit rodat de cotxes i, sobretot, autobusos que arriben a Venècia.

Quant temps li queda a Venècia? Els joves no compren pisos i ja només queden vells. No acabarà com un parc temàtic?

El problema és molt complicat i la visió que se'n té pot variar en funció de la distància des del qual ens el mirem. Si m'ho miro des d'una perspectiva nacional, fer de la llacuna un parc temàtic no representa cap problema. Si m'hi acosto més, descobreixo que el fenomen del turisme és impressionant, perquè Venècia rep vint milions de turistes l'any, la qual cosa representa una activitat econòmica amb la qual no es pot competir. Aquesta particularitat tendeix a provocar el desert entorn seu. En el cas de la ciutat antiga, la Universitat és l'única activitat que pot fer-se de manera complementària i que, a més, manté els joves a la ciutat tot l'any. Encara a una escala més petita, la idea de tenir el territori lligat a una sola activitat representa una debilitat, una fragilitat, enorme. Passa, doncs, que si busco una casa a Venècia, entro en competició amb algun milionari japonès que vol el mateix i, és clar, les coses es posen molt difícils.

"L'obra arquitectònica ha de respondre a les necessitats del seu entorn, que és puntual i específic. L'enginyeria, en canvi, no distingeix entre un lloc o un altre."

Quina opinió teniu del MOSE?

Venècia té una condició d'artificialitat des de fa mil anys. La llacuna no existiria si la República de Venècia no hagués desviat els cursos dels rius que desguassaven al seu interior. El que tenim avui és una successió d'intervencions d'obra pública, per la qual cosa la realitat visible no deixa de ser una forma artificial de naturalitat. Per tant, la intervenció només pot esperar retornar l'aspecte natural de l'artificialitat. El MOSE segueix la línia d'aquesta filosofia d'intervencions a partir de les quals la ciutat continua amb la política de manteniment de la llacuna.

Les comportes, la part més visible, no és res més que una de les operacions en les quals cal emmarcar el projecte, que també inclou la recuperació de les *barenes*, la protecció dels dics i els canals de la llacuna i la protecció de la flora i la fauna. El MOSE és un projecte compost de moltes competències que, encara que siguin petites, són importants. Des del punt de vista hidràulic, jo no sé si funcionarà; els enginyers asseguren que sí, i que durarà un segle. Més enllà ja no n'hi haurà prou amb les barreres, per l'augment del nivell del mar pel canvi climàtic. Aleshores, però, ja no serà un problema de Venècia, sinó de tota la Mediterrània.

Què pot fer l'arquitectura per a l'enginyeria?

Relacionar-la amb el paisatge, separar-la de la construcció modular, impersonal, allunyada del territori en el qual s'implanta. L'obra arquitectònica ha de respondre a les necessitats del seu entorn, que és puntual i específic. L'enginyeria, en canvi, no distingeix entre un lloc o un altre. A Venècia hi havia qui deia que a la llacuna no hi havia paisatge i això no és cert, hi ha tot un discurs format per petits detalls que ha de ser possible incorporar al projecte del MOSE.